TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Donald Trump khai hỏa chiến tranh thương mại, Trung Quốc liệu có ‘quyết đấu’?

07:51 29/09/2018

Có nhiều luồng ý kiến khác nhau về cuộc chiến thương mại Mỹ-Trung, nhiều học giả cho rằng Trung Quốc đã không tận dụng được lợi thế khi Mỹ đang gây căng thẳng với rất nhiều đồng minh của mình trên khắp thế giới. Cũng có ý kiến cho rằng Trung Quốc đã bỏ ra quá nhiều tài nguyên cho các chương trình tham vọng của mình nên không thể lui bước, theo Thời báo New York.

Lãnh đạo Trung Quốc mặc một bộ áo đại cán sẫm màu, còn tổng thống Mỹ thì mặc lễ phục màu đen đứng cạnh, nắm tay nhau giơ cao tại Trung tâm Kennedy. Ông Đặng Tiểu Bình cùng tổng thống Jimmy Carter tươi cười khi dàn lễ nhạc hòa tấu bài "Getting to Know You" (tạm dịch: Đang dần hiểu nhau), báo hiệu bình minh của một kỷ nguyên mới về tình hữu nghị và hợp tác giữa hai đất nước.

Trong 40 năm sau, Trung Quốc và Mỹ đã xây dựng mối quan hệ có tầm quan trọng bậc nhất về kinh tế và cùng nhau hành động trong những vấn đề như an ninh khu vực, chống chủ nghĩa khủng bố và biến đổi khí hậu. Theo chỉ đạo của ông Đặng Tiểu Bình, Trung Quốc đóng vai trò đối tác có vị trí thấp hơn, nếu không luôn luôn tôn trọng thì ít nhất là giảm đi những tham vọng của mình và tránh xung đột với một nước Mỹ mạnh hơn nhiều.

Hiện tại, các sự kiện đã diễn ra nhanh hơn bất cứ nước nào có thể trông mong. Tất cả đã thay đổi.

Ông Đặng Tiểu Bình cùng ông Jimmy Carter tại Trung tâm Kennedy năm 1979.

Vào ngày 24.9, Mỹ bắt đầu áp thuế lên 200 tỷ USD các mặt hàng nhập khẩu từ Trung Quốc, vòng thuế quan lớn nhất được áp dụng trong một cuộc chiến thương mại đang leo thang. Ông Trump nói các biện pháp là cần thiết để chống lại một mô hình kinh tế đòi hỏi các công ty Mỹ phải trao đổi kỹ thuật để có thể tiếp cận thị trường và cung cấp những khoản hỗ trợ của chính phủ cho các đối thủ Trung Quốc.

Ông Tập Cận Bình - lãnh đạo mạnh mẽ của Trung Quốc nắm quyền tối cao với nền kinh tế thu được nhiều lợi ích nhanh chóng từ Mỹ, được cho là đã công khai thách thức lãnh đạo của Mỹ ở khắp nơi. Trong thời điểm đó, cả đảng Dân chủ và Cộng hòa tại Washington đã lập tức chỉ trích Bắc Kinh, cáo buộc tham vọng của Trung Quốc tại châu Á, gây hấn trên các vùng biển đang tranh chấp và những chính sách thương mại vô nguyên tắc nhắm tới việc thống trị các ngành công nghiệp trong tương lai.

Với sự chuyển hướng cơ bản, năm ngoái, chính quyền tổng thống Donald Trumpchính thức coi Trung Quốc là một "quyền lực xét lại" và "đối thủ chiến lược". Trung Quốc cũng đã phát biểu những điều tương tự về Mỹ trong một khoảng thời gian còn dài hơn. Những mối quan hệ giữa hai bên trở nên xấu đi trong những tháng gần đây, rất nhiều người Trung Quốc đang hỏi liệu đất nước

của họ đã thực sự chuẩn bị để thách thức đất nước quyền lực nhất thế giới.

Trung Quốc không chỉ đột ngột hủy bỏ những cuộc đàm phán thương mại tại Washington đã được lên kế hoạch trong tuần vừa rồi mà còn loại bỏ đàm phán về quân sự dự kiến diễn ra vào ngày 25.9. Những động thái được thực hiện để phản đối các lệnh trừng phạt Mỹ áp dụng với lĩnh vực quân sự của Trung Quốc vì Bắc Kinh đã mua máy bay chiến đấu và tên lửa tối tân của Nga.

Ngày 24.9, Mỹ tiếp tục áp thuế lên 200 tỷ USD hàng nhập khẩu từ Trung Quốc.

Một dấu hiệu về sự gia tăng ảnh hưởng quốc tế của Bắc Kinh là tòa thánh Vatican và chính phủ Trung Quốc vào ngày 22.9 tuyên bố họ đã đạt được một thỏa thuận đột phá về việc sẽ bổ nhiệm những giám mục Cơ đốc giáo La Mã tại Trung Quốc, một bước tiến tới sự bình thường hóa các mối quan hệ.

Với thái độ gay gắt và sự cạnh tranh với Mỹ tăng lên mãnh liệt, sự lo lắng hiện tại của Bắc Kinh là dư luận Trung Quốc, đã quen với một nền kinh tế phát triển nhanh, sẽ bàn tán về cuộc chiến thương mại và những tác động của nó tới đảng cầm quyền Trung Quốc khi gạt đi những mối e ngại về sự ổn định trong nội địa.

Ông Hồ Tích Tiến, tổng biên tập của Hoàn Cầu Thời báo với luận điệu dân tộc chủ nghĩa cho rằng: "Có thể tốc độ tăng trưởng sẽ chậm lại 1%. Chúng tôi có thể chấp nhận điều đó. Đó không phải là điều tồi tệ với chúng tôi". Ông cũng nói

thêm rằng Washington cần sớm nhận ra rằng những nhà sản xuất điện thoại di động và ô tô của Mỹ sẽ không thể tồn tại nếu thiếu các khách hàng Trung Quốc. "Chừng nào thị trường của chúng tôi vẫn mở rộng về mặt kinh tế và phát triển, Trung Quốc sẽ chiến thắng cuộc chiến thương mại", HồTích Tiến tự tin.

Charles S. Y. Liu - một nhà đầu tư vốn tư nhân, đôi khi có tư vấn cho chính phủ nói rằng người dân Trung Quốc đã chuẩn bị để gánh chịu một cuộc xung đột thương mại kéo dài: "Trung Quốc chịu đựng được những tổn thất nhiều hơn bởi chúng tôi đã nghèo quá lâu... Sự giàu có chỉ mới xuất hiện vào thập kỷ trước".

Ông Tập Cận Bình cùng tổng thống Nam Phi Cyril Ramaphosa trong Diễn đàn Hợp tác Trung Quốc - Châu Phi tại Bắc Kinh.

Nhưng rất nhiều người khác lo lắng và thúc giục lãnh đạo Trung Quốc nắm bắt thời điểm và chuyển hướng nền kinh tế tới những thị trường tự do và xí nghiệp tư nhân hơn là thỏa hiệp với khu vực kinh tế nhà nước kém hiệu quả. "Lối tiếp cận bảo thủ sẽ dẫn tới sự sụt giảm trong tỷ lệ cạnh tranh quốc gia", ông Diêm Học Thông - chủ nhiệm của Viện Quan hệ Quốc tế thuộc Đại học Thanh Hoa viết trên một bài báo gần đây.

Ông cảnh báo Trung Quốc đang có rủi ro quay lại tình trạng đình đốn và phải chịu sự cô lập như trong kỷ nguyên trước đây. Trong một cuộc phỏng vấn, ông Diêm đã đề cập tới việc: "Khi ông Trump áp dụng chiến lược bảo hộ. Trung Quốc

cần mở cửa và thúc đẩy các xí nghiệp nhà nước tái cơ cấu". Nhưng ông nói rằng lời khuyên của ông đã bị bỏ qua: "Tôi không thấy có phản ứng lại. Không ai nghe tôi cả".

Những người Trung Quốc khác tranh luận rằng có thể tránh khỏi mũi nhọn trong hành vi thù địch của Mỹ nếu chủ tịch Tập Cận Bình tiếp tục chính sách "giấu mình chờ thời" của ông Đặng Tiểu Bình vốn được những người tiền nhiệm của ông tuân thủ. Thay vào đó, ông Tập Cận Bình đã đưa ra hai chương trình tham vọng: kế hoạch xây dựng cơ sở hạ tầng toàn cầu thuộc sáng kiến "vành đai - con đường" và nỗ lực để thống trị các ngành công nghiệp tiên tiến mang tên Made in China 2025. Cả hai chương trình đều bị chính quyền tổng thống Trump chỉ trích và cản phá.

Nhà nghiên cứu Tôn Vận thuộc Trung tâm Stimson - một tổ chức cố vấn tại Washington nói rằng: "Những tham vọng tương tự có thể hoàn thành mà không cần thể hiện niềm kiêu hãnh... Tôi tin rằng chính sách cộng đồng của Trung Quốc muốn hành động thiết thực và quyết đoán hơn nhưng ông Tập Cận Bình đã đi xa hơn thế".

Nhiều người đưa ra các mối lo ngại trên mạng xã hội về những tác động tiềm tàng của cuộc chiến thương mại cũng như sự bực dọc về "vành đai - con đường" đã giành hàng trăm tỷ USD cho những kế hoạch nước ngoài với ý định đặt các đường ray Trung Quốc ra khắp nơi.

Công nhân Trung Quốc trên đường vào hầm xây dựng dự án đường sắt Trung Quốc - Lào tại Vang Viêng, Lào.

Phản ánh dư luận trên mạng xã hội, giáo sư kinh tế học đã nghỉ hưu Tôn Văn Quảng đã tranh luận rằng Trung Quốc sai lầm khi chi tiêu quá nhiều tiền ở nước ngoài khiến cho nảy sinh các vấn đề mà nước này phải đối mặt trong nội địa. Ông đã trả lời trong một cuộc phỏng vấn tháng trước: "Có những người quá nghèo để khám bệnh, quá nghèo khi nhận lương hưu sau khi nghỉ hưu và quá nghèo để tới trường... Trong những hoàn cảnh như vậy nếu bạn vẫn chọn ném tiền sang các nước khác, phản ứng trong nội địa là điều chắc chắn".

Những chỉ trích của giáo sư Tôn Văn Quảng phản ánh mối lo ngại lớn hơn ở Trung Quốc về những nỗ lực của chính phủ để giành chiến thắng. Chủ đề này rất quan trọng bởi Mỹ từ lâu đã lôi kéo các đồng minh của mình như là một chìa khóa cho sức mạnh tổng thể quốc gia và khả năng để chống lại sự trỗi dậy của Trung Quốc tại châu Á.

Trung Quốc đang được hưởng lợi thế quan trọng trong khu vực. Đất nước này là đối tác lớn nhất của mọi nước trong châu Á trong khi tổng thống Trump đang gây ra căng thẳng cho những mối quan hệ với đồng minh trên khắp thế giới. Ngay cả Nhật Bản, đồng minh quan trọng nhất của Mỹ tại châu Á, cũng có vẻ đang sát lại gần với Trung Quốc khi ông Trump đe dọa áp thuế với đất nước này.

Mong muốn nối lại quan hệ hữu nghị giữa hai đối thủ châu Á, Thủ tướng Nhật Bản Shinzo Abe đã có lịch trình tới Bắc Kinh vào tháng tới, chuyến viếng thăm Trung Quốc đầu tiên của một nhà lãnh đạo Nhật kể từ năm 2011. Nhà đầu tư vốn tư nhân Charles S. Y. Liu nói rằng: "Ông Trump đã nói gần đây là 'Nhật Bản sẽ là nước tiếp theo bị áp thuế. Cảm ơn ông Donald Trump".

Mới đây, trong cuộc họp Đại hội đồng Liên Hợp Quốc, tổng thống Mỹ Donald Trump đã mạnh mẽ chỉ trích Trung Quốc.

Nhưng một vài người cho rằng Trung Quốc đang "lóng ngóng" trong việc sử dụng cơ hội mà chính quyền tổng thống Trump trao cho mình và khiến các nước láng giềng xa lánh khi lạm dụng vị thế quá mức. Có sự phản ứng của nhiều nước chống lại kế hoạch "vành đai - con đường" khiến cho nhiều chính phủ lâm vào nợ nần, tạo ra ít công việc cho cư dân địa phương và phá hủy môi trường. Một số nước khác thì đưa ra cảnh báo về việc Trung Quốc can thiệp vào công việc nội bộ của những nước nhỏ hơn.

Trong một tiểu luận được chia sẻ rộng rãi trên mạng xã hội Trung Quốc, một học giả nổi tiếng của đảng cộng sản Trung Quốc đã cảnh báo về sự kiêu hãnh và đi quá xa của đất nước, lưu ý số phận của những quyền lực đang trỗi dậy trong thế kỷ 20 đã bị thất bại do "khinh suất và quá dữ dội": Đức, Nhật và Liên Xô.

Học giả La Kiến Ba người đứng đầu Trung tâm Chính sách Ngoại giao thuộc Trường Đảng trung ương Trung Quốc nói: "Tôi nhắc lại một chủ đề nóng gây tranh cãi trên mạng bởi những người sử dụng internet trẻ tuổi: Ai là kẻ thù của Trung Quốc? Liệu có phải là Mỹ? Nhật? Nga?... Nếu chúng ta nghĩ về những điều đó một cách điềm tĩnh, có lẽ không một nước nào trong số họ. Chúng ta tự là kẻ thù của chính mình".

Theo nhiều cách, các tinh hoa chính trị Trung Quốc đã hết sức ngạc nhiên vì mối quan hệ với Mỹ đã xấu đi nhanh chóng. Mỹ từ lâu đã là nguồn cảm hứng và

sự thèm muốn cho rất nhiều người Trung Quốc: Là nơi dẫn đầu về giáo dục và nhập cư. Các học giả Trung Quốc thường nhận xét rằng vị tổng thống mới của Mỹ thường cứng rắn với Trung Quốc nhưng tìm cách hợp tác sau khi nhận ra hai đất nước phụ thuộc lẫn nhau thế nào. Tổng thống Trump đã làm họ choáng váng khi bất chấp điều đó.

Tổng biên tập Hoàn cầu Thời báo Hồ Tích Tiến nói: "Bản thân tôi rất ngạc nhiên với thực tế rằng ông Trump đã áp dụng cách xử trí như vậy. Ban đầu, tôi nghĩ đó là một trò đùa nhưng nó đã trở thành một chính sách thực thụ áp thuế lên tất cả các mặt hàng".

Cuộc chiến của ông Donald Trump nhận được sự ủng hộ của cả hai đảng Dân chủ và Cộng hòa tại Mỹ.

Một vài nhà phân tích Trung Quốc tìm cách để giải thích cuộc xung đột leo thang với Trung Quốc bằng cách tập trung vào những phẩm chất cá nhân của lãnh đạo hai nước. Ông Trump được coi là một người hay thay đổi, một doanh nhân có thể rút lui sau cuộc bầu cử giữa nhiệm kỳ vào tháng 11 năm nay. Họ lưu ý ông đã luôn lặp lại việc thi hành những biện pháp chống lại thương mại với Trung Quốc trong khi đề cập rất ít tới vấn đề nhân quyền hay quân sự.

Mặt khác, họ cho rằng ông Tập Cận Bình đã đầu tư quá nhiều về mặt chính trị cho những chương trình mang dấu ấn của ông để có thể lùi bước trước những

áp lực nước ngoài.

Ông Ngô Tâm Bá giám đốc Trung tâm nghiên cứu Mỹ thuộc Đại học Phục Đán cho biết: "Tính cách cá nhân có tính chất quan trọng trong mối quan hệ này. Vấn đề lớn nhất là sự tín nhiệm của ông Trump".

Dù Bắc Kinh đã dành nguồn lực khổng lồ để nghiên cứu Mỹ, có vẻ như có rất ít sự thấu hiểu tại sao cả lưỡng đảng tại Mỹ đều có thái độ thù địch với Trung Quốc. Và chỉ nhượng bộ về thương mại là chưa đủ, đồng thời nhiều lãnh đạo thương mại từng ủng hộ những quan hệ tích cực với Trung Quốc thì nay đã có những biện pháp cứng rắn hơn để chống lại nó.

Chủ nhiệm khoa nghiên cứu Mỹ tại Viện nghiên cứu Quốc tế Trung Quốc, ông Đằng Kiến Quần cho rằng chính phủ cần chấp nhận thực tế mới và thông tin cho dư luận Trung Quốc cuộc chiến sắp tới có thể là một cuộc chiến lâu dài để Trung Quốc tồn tại như một siêu cường: "Chúng ta cần quần chúng hoàn toàn hiểu rõ cuộc chiến thương mại này không phải là một cuộc cạnh tranh ngắn hạn mà là cuộc cạnh tranh sẽ xác định tương lai của đất nước Trung Quốc".

Theo VietTimes